

Victorias brev till Axel från Paris

Victoria berättade för Axel: (hämtat ur ”Brevväxlingen mellan Victoria Benedictsson och Axel Lundegård, volym IV 1887-88, under utgivning)

”Jag dref framåt min egen Boulevard S. Germain, och så såg jag ljus i kyrkan, dref lite på kyrkogården och kom så ihåg att jag aldrig sett den gamla ”St. Germain des prés” invändigt, letade därför upp ingången, folk strömmade in och jag blef glad, ty då förstod jag att det skulle vara messa. Jag gled in bland de andra. Der var fest. En vacker gammal kyrka utan kalkprick, men färg och gull, mörka färger och spetsbågshvalf och hela vintergator och constellationer af ljus, och så var der sång. Åh, så vacker! Och jag stod der ensam bland de snatrande, traskande fransmännen, och det var så underligt; jag var så helt ensam, så helt främmande.

Jag förstod att det var någon särskild högtid, ty det var en riktig messa, som sjöngs, något sådant, som låter som vacker operamusik, och efter en stund hördes schweitzarnes stafvar slå mot kyrkgolfvet och det kom en procession tågande rundt i kyrkan, först en gång och sedan en gång till rundt. Alla hade ljus i händerna. Det var ett förskräckligt långt tåg. Jag förstod att det var helgonets högtidsdag och att alla dessa köpt sina vaxpräser för att offra dem i sin fromhet. Mest var det kvinnor och barn, och så presterna, förstås. Det var underligt att se på dem, dessa vidskepliga, troende stackare. En hel stor hjord. Småfattig barn med slitna kläder, näringsorg i de små veka dragen och så radbandet i ena handen och ljuset i den andra; båda händerna lika smutsiga. Och så gummor. Ack, gummor fans det så många! En och annan sjöng med sin svaga, brustna röst, sakta som en sårad fagel kan pipa, inte sång, bara det svaga

lilla lätet, och det grep så underligt genom mærg och ben, der det dränktes i detta rena, starka kor af friska gossröster borta vid orgeln och det var så rörande att se dessa skrynkliga gamla ansigten och tänka på hur de alla varit unga och burit denna franska glädthet som myser och glittrar och spritter rundt omkring en ute på gatorna i muntra ögon, och nu vore de så tama och stilla och så härjade och skrynklade af lif och sorg och allt, och somliga sågo så hjertefromma och färdiga ut som om de intet hade kvar annat än att sjunga sin messa och gå in tillhelgonens högtid med ljus i händerna. Det var så många vackra gummor, de mesta af arbetarklassen och med barnbarn med sig. Det fans så mycken kraft i somliga ansigten, lugn liksom utbrunnen kraft; det är ett folk som lever detta, de flest af dem hade väl varit med om belägringen och communardernas oväsen och alltsamman. Det kom en – ack så fattig att hungern liksom aftryckt sig i dragen, men hon var snygg och hade hvit mössa, och en gosse hade hon vid handen, en vacker pojke på tolf år, som kunde vara hennes som eller – eller dotterson eller mer, han såg så förståndig ut som om lifvet klämt alla lekar ur honom redan. Det var ett så gripande vackert par. De behöfde visst offra till helgonet, der de vandrade åstad ensamma två.

Och så kom det andra två, så helt olika. Det var bror och syster, lika som bär, men han ett par år äldre; han före och hon efter. Arbetarbarn, men väl födda morska ungar, ene satte munnen i trut, sköt fram pannan och såg ut som om hela Paris en gång skulle bli deras; starka ungar, som nog en gång kan slåss på barrikader, om det gäller.

Och så stannade processjonen framför den stora helgonbilden, som fick alla ljusen. Och så gick jag hem.”

